

El videoartista Bill Viola, que la setmana passada va recollir el Premi Internacional Catalunya, s'inspira en la pintura medieval i renaixentista per crear unes obres que analitzen les emocions humanes

Gest i moviment en el videoart

XAVIER BARRAL

Fa pocs dies ha estat lliurat al grandíssim videoartista americà Bill Viola (Nova York, 1951) el Premi Internacional Catalunya: és un esteticista que gestualitza el moviment, les passions, insistint amb el moviment lent de les seves creacions en les línies de cada gest d'una escena determinada treta d'un quadre manierista.

Viola ha fet entrar les noves tecnologies de creació a les grans seues internacionals més tradicionals de l'art. A les darreries del 2003, la National Gallery de Londres li va obrir les sales per a una mostra-consagració. Viola s'inspirava en obres d'art del final de l'Edat Mitjana i del Renaixement al voltant del tema de les passions, obres en ritme molt lent que insisteixen en l'expressió del cos i de la cara amb divuit actors de totes les edats, de totes les condicions i d'orígens diversos que caminen en grup cap a la càmera mirant alguna cosa fora del camp de visió que provoca molta compassió i tristesa. El 2001 havia realitzat la instal·lació *Cinc àngels per a un mil·lenni*, formada per cinc seqüències de vídeo projectades sobre els murs d'una gran sala negra. Una figura es prepara per entrar de cop en l'aigua d'una piscina blava en les quatre primeres, i d'un vermell infernal en la cinquena; una aparició-desaparició amb molta varietat en la qual l'ombra, la llum i el so tenen un paper essencial. La videocreació animada per la pintura de Bill Viola es mou sempre amb un ritme molt lent i en silenci.

Viola es mereix el guardó català que li ha estat atorgat perquè ha aportat molt a la història de l'art. Ara és un artista consagrat i venerat, d'una generació que ha obert les portes a noves creacions. El seu progrés de l'art consisteix a entrar dins de les pintures, encarnar-les, habitar-les i sentir-les respirar; davant les pintures de Giotto a la basílica superior d'Assís, per exemple, o en altres contextos en els quals observa els pintors gòtics o del Renaixement intentant captar el moviment que el pintor volia traduir.

Viola ha estat influenciat pels místics del passat, com sant Joan de la Creu. Darrere el tema de les passions s'amaguen totes les fonts d'inspiració de l'artista, com *El Crist mort portat pels àngels*, de Giovanni Bellini; *El Crist injuriat*, de Bosch, o una *Mater dolorosa* del taller de Bouts. A la Biennial de Venècia del 1995 va projectar *La salutació*, al pavelló dels Estats Units; una obra que s'inspirava en *La visitació*, de Pontorno: una trobada de dones esdevinguda anònima en la qual la bellesa de la imatge resideix en els gestos de les mans, molt lents, que la situa fora del temps.

El vídeo és un lloc de formació, de deformació i de desaparició de les imatges i aquesta és la reflexió de Viola, que ja el 1996, amb *El passatge*, utilitzava els dos costats d'una immensa pantalla en què d'una banda un home desapareixia en un corrent d'aigua mentre que de l'altra el mateix home es consumia a les flames. Aigua i foc, sacrifici i purificació, colors primaris que per al videoartista en aquest cas són joia, tristesa, còlera i por.

La tristesa està realment molt present en totes aquestes obres, nascudes en un cicle començat a la costa oest dels Estats Units, quan Viola va ser invitat el 1998 com a professor a l'Institut de Recerques del Museu Getty a Los Angeles. És aleshores quan va plantejar-se la possibilitat de representar les emocions extremes, i a partir d'aquell moment va fer servir actors als quals demanava d'impregnar-se dels poemes de Rilke i dels escrits de sant Joan de la Creu, donant-los, això sí, més enllà d'aquestes directrius, molta llibertat d'expressió per treballar el seu paper separatament i per compondre'ls: són els treballs preparatoris de tota pintura clàssica, que en aquest cas es tradueixen en moviment i silenci.

Arran de l'exposició del 2003 es va desencadenar un debat sobre Viola, la seva religiositat i misticisme, la seva suposada modernitat. Aquests dies s'ha pogut escoltar Viola a Barcelona i se'l pot veure a Sant Nicolau de Girona. La seva grandesa és haver substituït el llapis per la videocàmera. Però, com per als artistes del pinzell, allò que és nou en un moment pot semblar immòbil en un altre. El 2003, el *Times Literary Supplement* escrivia: "Viola no és un artista modern però sí que és, intencionalment, un reaccionari". Més dura encara va ser la crítica Rincara Dorment quan va dir: "Aquest és l'art contemporani que agrada a aquells que no s'estimen l'art contemporani".

S'ha debatut poc aquests dies sobre l'actualitat de Bill Viola. Els premis, com l'Internacional Catalunya que l'artista americà tant es mereix, també haurien de servir per plantejar-se globalment, a més de l'aportació històrica d'un guardonat en el seu camp, la vigència de la seva obra en el moment del premi.

I que consti que a mi m'ha agradat sempre i m'agrada encara l'obra de Bill Viola.

Notícia publicada al diari AVUI, pàgina 37. Dimarts, 7 de juliol del 2009

Paraules clau: Viola, Bill, Art, Moviment, Internacional, Catalunya, Entrar, Premi, Gest, Obres

Recomana

El teu nom

Email del teu amic

Comentari